

FILMFAKTA

Ämne	Hem- och konsumentkunskap, Historia, Religionskunskap
Ålder	Från 7 år (L, M)
Speltid	14 minuter
Språk	Svenskt tal med svensk text
Produktion	Kunskapsmedia i samarbete med 54 Frames
Filmnr	1825KM

På handledningens sista sida finns en länk till ett **quiz**, där du kan testa elevernas kunskaper efter filmen.

OM FILMEN

I den här mysiga, animerade julberättelsen får vi lära oss om julens traditioner och hur det kommer sig att många firar jul i Sverige. Vi undersöker hur det såg ut förr när man firade jul i Sverige och varifrån traditionerna kommer.

Vi går igenom olika traditioner och begrepp som advent, julklappen, jultomten, julgranen, och julmaten! Vi får reda på vem Sankt Nikolaus var, att man tidigare hade julgranen i en kruk på bordet och att pepparkakor var väldigt lyxiga förr i tiden.

Det här är en film som riktar sig till barn i låg- och mellanstadiet, när de lär sig om högtider och traditioner i ämnen som historia samt hem- och konsumentkunskap.

LÄROPLANSMÅL

Historia (åk 1–3)

Att leva i världen

- Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom. Några berättelser ur Bibeln och deras innebörd samt några av de vanligaste psalmerna.

Historia (åk 4–6)

Hur historia används och historiska begrepp

- Exempel på hur forntiden, medeltiden, 1500-talet, 1600-talet och 1700-talet kan avläsas i våra dagar genom traditioner, namn, språkliga uttryck, byggnader, städer och gränser.

Hem- och konsumentkunskap (åk 1–6)

Miljö och livsstil

- Olika mattraditioner, till exempel vid firande av högtider.

Religionskunskap (åk 1–3)

Att leva i världen

- Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom. Några berättelser ur Bibeln och deras innebörd samt några av de vanligaste psalmerna.

Religionskunskap (åk 4–6)

Religion och samhälle

- Kristendomens betydelse för värderingar och kultur i det svenska samhället förr och nu. Kristna högtider och traditioner med koppling till kyrkoåret, till exempel sånger och psalmer.

HISTORIEN OM JULEN

INNAN FILMEN

Viktigt att tänka på: I filmen används begrepp som "vi" när man pratar om hur julen firas. Men alla i klassen firar kanske inte jul. Så innan filmvisningen rekommenderas att i klassen prata lite om vilka som firar jul och inte, och att det inte är konstigt eller fel att inte fira jul, eller att inte få julklappar. Man kan också fira jul på olika sätt och alla som firar jul är inte kristna.

Vad vet eleverna redan?

Be eleverna skriva ned eller fundera enskilt kring vad de vet om svenska jultraditioner. Låt dem sedan diskutera och jämföra sina svar i grupper om 2–3. Be grupperna att berätta sina svar inför klassen, medan du sammanfattar på tavlan.

Utgå gärna från de här frågorna:

Varför firar många människor jul i Sverige?

Vad äter man under julen?

Hur tror du att man firade jul förr?

Ordlista

Diskutera och förklara begreppen i ordlistan med eleverna före filmen.

Tradition

Julklapp

Vers

Advent

Biskop

Helgon

Hyss

Kroppkaka

Bock

Diskutera gemensamt era förklaringar samt skriv upp det ni kommer fram till på klassrummets whiteboard/digitala verktyg, för att gå igenom igen efter filmen.

UNDER/EFTER FILMEN

Diskussionsfrågor till filmen

Läs först själv igenom frågorna och planera för hur du ska hantera elevernas svar och diskussioner.

Låt gärna eleverna svara på frågorna under filmens gång, enskilt eller i grupper om 2–4. Du kan pausa filmen om någon behöver mer tid. Låt eleverna skriva klart sina svar efter filmen, innan du går igenom dem gemensamt och sammanfattar på tavlan.

- Ungefär hur länge har man firat jul i Sverige?
- Vad har Jesus med julen att göra?
- I Sverige firas jul den 24:e december, men i andra länder är det vanligt att fira ett annat datum – vilket då?
- Vad är "adventstiden"?
- Vad betyder ordet "advent"?
- Hur lekte man leken "julklapp" förr i tiden?
- Vilka slags julgåvor gav man till de fattiga förr?
- Vad innebär det att biskop Nikolaus blev "helgonförklarad"?
- Vad började nunnor att göra på 1200-talet, för att minnas Sankt Nikolaus?
- Varifrån kommer uttrycket "Finns det några snälla barn här?"
- Varifrån kommer USA:s Santa Claus?
- Vad gjorde den svenska lilla gårdstomten?
- Vad hängde man i granen i Tyskland på 1600-talet? Varför skakades granen på kvällen?
- Var brukade man ha granen i hemmet när den först kom till Sverige?
- Hur dekorerades julgranen förr?
- Ge några exempel på hur julgranen kan pyntas nu för tiden.
- Vad symboliserar stjärnan i toppen av granen?
- Hur lång tid tar det för en julgran att växa klart?
- Varför tror du att man förr i tiden ville lyxa till det med julmaten?
- Varför var det extra fint med väldigt små köttbullar?
- Varför var pepparkakor så lyxiga förr?

HISTORIEN OM JULEN

EFTER FILMEN

Vad visste eleverna innan?

Visa sammanfattningen från "Vad vet eleverna redan?". Låt eleverna jämföra vad de visste innan med vad de vet nu. Undersök om det är något de fortfarande är osäkra på och behöver undersöka vidare.

Ordlistan

Gå på nytt igenom ordlistan. Be eleverna ge exempel från filmen som kan fördjupa förståelsen av begreppen. Fråga om de behöver lägga till ord eller begrepp i listan, eller ändra på några förklaringar.

Följdfrågor

Vad mer vill ni veta efter att ha sett filmen? Fundera på om ni har några följdfrågor.

Till exempel: Vad gjorde egentligen julbocken förr i svenska hem? Gick folk oftare till kyrkan under julen förr? Och så vidare. Låt eleverna fundera och hjälp dem göra research för att komma fram till svaren. Diskutera sen i klassen tillsammans vad ni kommit fram till.

Jag firar inte jul

Många elever i klassen kanske inte firar jul hemma. De kanske gör något annat mysigt istället under juletid? Om eleverna vill, får de gärna berätta för sina klasskompisar hur en typisk "julafton" ser ut hemma hos dem.

Ta reda på mer om en jultradition

I filmen hinner man inte ta upp alla jultraditioner och det finns också mer att lära sig om de jultraditioner som nämns i filmen.

Dela in eleverna två och två eller flera i varje grupp och låt dem ta reda på mer kring en speciell jultradition. Varje grupp kan välja något från listan nedan, eller fundera ut en egen frågeställning att hitta svaret på.

- Varifrån kommer Luciafirandet?
- Varifrån kommer traditionen att äta lussebullar?
- Varför firas jul den 25e december i andra kristna länder?
- Varför heter högtiden just "jul" i Sverige?
- Varifrån kommer traditionen att dricka glögg runt jul?
- Vilka maträtter såg man oftare på julbordet förr i tiden?
- Vad är julgransplundring?

Hjälp eleverna att hitta mer information med hjälp av internet, böcker och tidskrifter. Eleverna gör sedan en affisch om sin jultradition. Uppmuntra gärna eleverna att vara kreativa och att använda till exempel fakturor och bilder på sin affisch. Affischerna kan sedan sättas upp runtom i klassrummet.

Måla en egen julgran

Låt varje elev måla eller rita en egen julgran. Vad skulle de dekorera granen med, om de fick välja helt själva? När eleverna är färdiga kan ni sätta upp målningarna i klassrummet.

HISTORIEN OM JULEN

QUIZ

A.

VEM VAR SANKT NIKOLAUS?

1. En präst som levde på Jesus tid
2. En biskop som levde fram till år 343
3. En snäll bock som kom med presenter
4. En elak gårdstomte förr i tiden

B.

VARFÖR VAR PEPPARKAKOR LYXIGA FÖRR I TIDEN?

1. De smakade som choklad
2. De innehöll äkta guld
3. Kryddorna som användes var dyra
4. Pepparkakor fick bara bakas av prästen

C.

VAD BETYDER ORDET "ADVENT"?

1. Ankomst
2. Väntan
3. Julklapp
4. Ljusstake

D.

VAD GJORDE GÅRDSTOMTEN OM GÅRDSFOLKET
GJORDE HONOM ARG?

1. Han gav dem en massa gröt
2. Han red iväg på en stor häst
3. Han satte granen i en kruka
4. Han gjorde hyss och bus

E.

VARIFRÅN KOMMER ORDET "JULKLAPP"?

1. Från det grekiska ordet för present
2. Det var en lek man lekte förr
3. För att man klappar i händerna under julen
4. Det brukade Sankt Nikolaus säga

F.

UNDER VILKEN MÅNAD FIRAS JULEN?

1. Mars
2. September
3. December
4. Januari

G.

VAD KUNDE JULGRANEN DEKORERAS MED FÖRR?

1. Blinkande lampor och plastleksaker
2. Fingernaglar och hårtussar
3. Äpplen och sötsaker
4. Vedträn med elaka verser

H.

VAD HETTE KONSTNÄREN SOM BÖRJADE MÅLA
JULKORT MED EN SNÄLLARE TOMTE I SLUTET AV
1800-TALET?

1. Jenny Nyström
2. Jenny Lundgren
3. Mimmi Fjällström
4. Lina Nygren

HISTORIEN OM JULEN

QUIZ - FACIT!

A.

VEM VAR SANKT NIKOLAUS?

1. En präst som levde på Jesus tid
2. En biskop som levde fram till år 343 - **RÄTT SVAR**
3. En snäll bock som kom med presenter
4. En elak gårdstomte förr i tiden

B.

VARFÖR VAR PEPPARKAKOR LYXIGA FÖRR I TIDEN?

1. De smakade som choklad
2. De innehöll äkta guld
3. Kryddorna som användes var dyra - **RÄTT SVAR**
4. Pepparkakor fick bara bakas av prästen

C.

VAD BETYDER ORDET "ADVENT"?

1. Ankomst - **RÄTT SVAR**
2. Väntan
3. Julklapp
4. Ljusstake

D.

VAD GJORDE GÅRDSTOMTEN OM GÅRDSFOLKET
GJORDE HONOM ARG?

1. Han gav dem en massa gröt
2. Han red iväg på en stor häst
3. Han satte granen i en kruka
4. Han gjorde hyss och bus - **RÄTT SVAR**

E.

VARIFRÅN KOMMER ORDET "JULKLAPP"?

1. Från det grekiska ordet för present
2. Det var en lek man lekte förr - **RÄTT SVAR**
3. För att man klappar i händerna under julen
4. Det brukade Sankt Nikolaus säga

F.

UNDER VILKEN MÅNAD FIRAS JULEN?

1. Mars
2. September
3. December - **RÄTT SVAR**
4. Januari

G.

VAD KUNDE JULGRANEN DEKORERAS MED FÖRR?

1. Blinkande lampor och plastleksaker
2. Fingernaglar och hårtussar
3. Äpplen och sötsaker - **RÄTT SVAR**
4. Vedträn med elaka verser

H.

VAD HETTE KONSTNÄREN SOM BÖRjade MÅLA
JULKORT MED EN SNÄLLARE TOMTE I SLUTET AV
1800-TALET?

1. Jenny Nyström - **RÄTT SVAR**
2. Jenny Lundgren
3. Mimmi Fjällström
4. Lina Nygren

KUNSKAPSQUIZ ONLINE

Vi har i november år 2020 skapat en delad Kahoot! som du gärna får använda så länge länken fungerar:
<https://create.kahoot.it/share/historien-om-julen-1825km/7aea8499-f863-4a60-bc45-61e8b48f50af>
För att använda quiz:et, klicka på knappen "Play as guest" om du inte har någon inloggning.

